

Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение
«Средняя общеобразовательная школа №1 им. А.Коцова с. Гизель» МО-Пригородный район

Рассмотрено:
на заседании МО
Протокол № 1
« 5 » сентября 2017 г
Руководитель МО Баширова Л.Т _____

Согласовано:
Зам. директора по УВР
Ф.М. Яхьяева
« 7 » сентября 2017 г

Рабочая программа по родному языку.

Класс :8

Учитель :А.М.Коцова

Количество часов: *всего – 68; в неделю – 2 часа*

Плановых контрольных работ: 6 часов

Плановых работ по развитию речи: 6 часов

8-м къласы ирон æвзаджы кусæн программæ цаггагонд æрцыд Федералон падзахадон ахуырадон стандарты домантæм гæсгæ. Программæ арæст у Ирон æвзаг æмæ литературæйы программæты бындурыл (сфидар сæ кодта Республикæ Цæгат Ирыстон-Аланийы Иумæйагæмæ профессионалон ахуырады министрæд, Дзæуджыхъæу, 2005).

«Ирон æвзаг», 8 кълас. Дзасохты Ф. Дзæуджыхъæу 2013.

ÆМБАРЫНГÆНÆН ФЫСТÆГ

8-æм къласы ирон æвзаджы Кусæн программæ цæттæгонд æрцыд Федералон паддзахадон ахуырадон стандарты домæнтæм гæсгæ. Программæ арæст у Ирон æвзаг æмæ литературæйы программæты бындурыл (сфидар сæ кодта Республикæ Цæгат Ирыстон-Аланийы Иумæйаг æмæ профессионалон ахуырады министрæд, Дзæуджыхъæу, 2005аз).

Программæйы нысан:

- ✓ ирон æвзаг ахуыр кæныны нысантæ æмæ фæстиуджытæ фæхуыздæр кæнын;
- ✓ ног ахуырадон стандартмæ гæсгæ астæуккаг скъолайы мадæлон æвзаг ахуыр кæныны технологитæ ивд кæй цæуынц, уый хынцгæйæ ирон æвзаджы уроктæм ивддзинæдтæ бахæссын;
- ✓ астæуккаг скъолайы ирон æвзаг ахуыр кæныны ахадындзинад фæбæрзонддæр кæнын.

Программæйы мидис:

Астæуккаг скъолайы ахуырдауты зонгæ кæнынц ирон литературон æвзаджы нормæтимæ, ахуыр сæ кæнынц хи ныхас литературон æвзагмæ гæсгæ аразыныл. Ацы уавæрмæ гæсгæ ирон æвзаджы ахуыртæ дæр арæст сты ирон литературон æвзаджы тыххæй скъоладзаутæн зонындзинæдтæ раттынмæ.

Фæлæ уыимæ, ахуырдауты зонгæ кæнынц ирон æвзаджы равзæрдимæ, йæ структурон арæстимæ, æвзаджы иуæгтимæ.

Программæ ахуырдауты зонгæ кæны æвзаджы ахæм æмбарынадтимæ:

✓ фонетика, фонетикайы æмбарынадтæ; лексика, лексикайы æмбарынадтæ; орфографи, орфограммæйы æмбарынад, орфограммæты хуызтæ;

✓ морфемикæ æмæ дзырдарæст;

✓ синтаксис æмæ пунктуаци;

✓ морфологи, ныхасы

хæйттæ:

мивдисæг, миногми, фæрссагми, фæрсдзырд; æххуысгæнæн ныхасы хæйттæ: фæсæвæрд, разæвæрд, бæттæг, хайыгтæ, æвастхъæр.

✓ иумæйагæй æвзаджы тыххæй зонындзинæдтимæ: æвзаджы равзæрды фарстатæ, æвзаджы ахадындзинад æхсæнады царды;

✓ программæмæ хаст æрцыдысты, ныхасы рæзтыл куыст цы æмбарынадты бындурыл арæст цæуы, уыдон: текст, тексты арæст, хъуыдыйæдты бастдзинад тексты, тексты функционалон хуызтæ ирон æвзаджы;

✓ ирон æвзаджы графика, орфографи æмæ пунктуаци, æрхæцæн нысæнттæ æвæрыны æгъдæуттæ.

Ранымад зонындзинæдтæй уæлдай ма программæйы бæрæггонд цæуынц, 8-æм къласы ахуырдаутæ цы орфографион, пунктуацион æмæ ныхас аразыны арæхстдзинæдтæ хъуамæ райсой, уыдон дæр.

8-æм къласы Ирон æвзаджы Кусæн программæйы структура:

8-æм къласы ирон æвзаджы кусæн программæ арæзт у системондзинад æмæ наукондзинады принциптыл. Программæйы хъусдард цыд, цæмæй йæ домæнтæ ахуыргæнджытæн уой æнцон баххæстгæнæн, цы æмбарынадтæ дзы амынд цæуы, уыдон та скъоладзаутæн – æнцон бамбарæн.

Программæйы æрмæджы равæрд у ахæм: морфологи (сæрмагонд ныхасы хæйттæ: мивдисæг, миногми, фæрссагми, фæрсдзырд); æххуысгæнæг ныхасы хæйттæ: фæсæвæрд, разæвæрд, бæттæг, хайыгтæ, æвастхъæр), ныхасы стильтæ .

Ныхасы рæзтыл куыст фæпарахатдæр кæныны тыххæй æвзаджы æмбарынадтæ лæвæрд цæуынц ныхасы рæзтыл куыстытимæ æнгом бастæй, æвзаджы иуæгтæн ныхасы мидæг цы ахадындынад ис, уый амонгæйæ. Ныхасы рæзтыл куыстытæн сæ ахадгæдæртæ сты тексты бындурыл æххæстгæнæн фæлтæрæнтæ, кæцытæ бæрцæй лæвæрд цæуынц грамматикæ амоныны куысты хуызтимæ.

Æрмæджы равæрды хынцгонд æрцыдысты скъоладзауты кары хицæндзинæдтæ дæр.

Программæйы стыр бынат ахсы рацыд æрмæг фæлхат кæныныл куыст. 8-æм къласы «7-æм кълаесты рацыд æрмæг зæрдыл æрлæууын кæнын»-æн лæвæрд цæуы 5 сахаты. Уымæй уæлдай ма алы ног темæ дæр амынд цæуы рацыд æрмæджы бындурыл, кæронæй та æнæмæнг хъуамæ цæуа рацыд æрмæг фæлхат кæныныл куыст.

Программæйы бæрæггонд æрцыд ахуыры азы сахæтты нымæц, алы темæйæн дæр дзы цас лæвæрд цæуы, уый.

Кусæн программæйы нысан æмæ хæстæ

Программæйы сæйраг нысан: ахуырадон предмет «Ирон æвзаг» 8-æм къласы ахуырдаутæн дæтты зонындзинæдтæ сæ мадæлон æвзаджы тыххæй, рæзын сын кæны сæ æвзаджы æмæ ныхасы арæхстдзинæдтæ. 8-æм къласы Кусæн программæйы нысан у: ахуырдауты æвзаджы æмбарынадтимæ базонгæ кæнын, практикон æгъдауæй сæ пайда кæныныл фæцалх кæнын.

Программæйы сæйрагдæрыл нымад цæуы *æвзагон* æмæ *лингвистикон, коммуникативон* компетенцитæ (арæхстдзинæдтæ), *культурæамонынады* (культурологическая) компетенци рæзын кæнын.

Æвзагон æмæ лингвистикон арæхстдзинад (компетенци) – зонын мадæлон æвзаджы наукон бындуртæ, ирон литературон æвзаджы норматæ; бакусын дзырдуртæ хъæздыг кæныныл, райсын грамматикон зониндзинадтæ; æвзаджы иуæгтæн анализ кæнынмæ арæхсын, æвзаджы дзырдуртæтæй пайда кæнын зонын.

Коммуникативон компетенци (арæхстдзинад) амонь, цæмæй скъоладзаутæ арæхсой ныхасы хуызтæй (дзургæ, фысгæ, хъусгæ) пайда кæнынмæ, ныхасы уавæртæм гæсгæ арæхсой сæ ныхас аразынмæ.

Культурæамонынады (культуроведческая) компетенци – ирон æвзаг ирон адæмы культурæимæ зонгæ кæныны фæрæз кæй у, уый æнкъарын; æвзаджы бастдзинадтæ истори æмæ адæмы культурæимæ, ирон ныхасы этикетон норматæ зонын, пайда кæнынмæ сæ арæхсын.

Иумæйагæй ахуырадон предмет «Ирон æвзаг»-ы сæйраг хæстæ сты:

- ахуырты скъоладзаутимæ хъомыладон куыст кæнын;
- логикон хъуыдыкæнынады рæзтыл кусын;
- скъоладзауты фæцалх кæнын хиуыл кусыныл, ирон æвзаг хибарæй ахуыр кæнынл;
- иумæйаг ахуырадон арæхстдзинадтæ рæзыныл куыст (удгоймагон, регулятивон, зониндзинадтæ исыны (познавательный), коммуникативон).

Предметы хицæндзинад:

Ирон æвзаг у ирон адæмы уд æмæ зонд, ирон адæмы культурæйы хæзнадон; ирон æвзаг у ныхас кæныны, хъуыдытæ æргом кæныны фæрæз, нæ адæмы царды тыххæй зониндзинадтæ карæдзийæн дæттыны фæрæз. Ранымæд уавæртæ амоньцæ предметы хицæндзинад: мадæлон æвзаг хъæздыгдæр æмæ мидисджындæр кæны скъоладзауты миддуне, сæ дунембарынад; ирон æвзаджы фæрцы сывæллæттæ базонгæ уыдзысты сæ рагфыдæлты историимæ, нæ адæмы культурæ æмæ царды уагимæ.

Æвзаг канд хъуыдытæ æргом кæныны фæрæз нæу, æвзаг у хъомылады хотых, æмæ уымæ гæсгæ ирон æвзаджы ахуыртæн скъолайы ис стыр ахадындзинад.

Ахуырты рæстæг пайдагонд цæуы ахæм ахуырадон технологитæй:

- ✓ скъоладзаутæм индивидуалон цæстæй кæсыны технологи (дифференциаци);
- ✓ проблемон ахуыртæ;
- ✓ информативон-коммуникативон технологи;
- ✓ æнæниздзинад хъахъхъæныны технологи;
- ✓ бæрæггæнæнты инновацион системæ, «портфолио»;
- ✓ коллективон куысты хуызтæ (къæйттæй куыст, къордты куыст);
- ✓ проектон-иртасæн технологи.

Кусæн программæмæ хаст ивддзинæдтæ

Ирон æвзаг æмæ литературæйы ахуырадон программæты (Дзæуджыхъæу, «Ир», 2005 аз) 8-æм къласы ирон æвзаг ахуыр кæнынаен лæвæрд цæуы 102 сахаты.

Нæ Кусæн программæйы дæр лæвæрд цæуы ацы сахæтты нымæц.

Ирон æвзаг æмæ литературæйы ахуырадон программæимæ абаргæйæ, 8-æм къласы Кусæн программæмæ хаст æрцыдысты *ахæм ивддзинæдтæ*:

1. Фæфылдæр кодтам рацыд æрмæг фæлхат кæныныл куысты сахæттæ (Ахуырадон программæйы лæвæрд ис 3+1 сахаты, Кусæн программæйы та – 5 сахаты). Махмæ гæсгæ, уый хорз æххуыс фæуыдзæн темæтæм æнцондæрæй рахизынаен; скъоладзауты ног куысты хуызтимæ рацыд æрмæгыл æнцой кæнгæйæ базонгæ кæнынаен.

2. Фылдæргонд æрцыдысты ныхасы рæзтыл куысты сахæттæ, фæхъæздыгдæр сты коммуникативон куысты хуызтæ.

3. Ахуырадон программæйы бæрæггонд цæуынц темæтæ: «Текст. Йæ темæ. Стылтæ», «Тексты хуызтæ. Таурæгъон ныхас. Предметы æрфыст».

Зæгъын хъæуы уый дæр, æмæ Ахуырадон программæйы тексты æмбарынад, текстимæ баст темæтæ раст фæткыл æвæрд кæй не сты, текстыл практикон æгъдауæй бакусынаен æххæст фадæттæ кæй нæ аразынц.

Бафиппаинаг ма у ахæм хъуыддаг дæр: Ахуырадон программæйы грамматикон темæты фарсмæ бæрæггонд цæуы темæ *Ныхасы культурæ*. Фæлæ программæйы амынд нæ цæуынц ацы темæ раргом кæныны мадзæлттæ, бæрæггонд дзы не 'рцыдысты темæимæ баст ахуырдауты зонындзинæдтæм домæнтæ.

Ранымæд хатдзæгтæм гæсгæ, нæ Кусæн программæйы текстыл бакусынаен темæтæм стæй сæ мидисмæ хаст æрцыд ивддзинæдтæ.

Текстимæ баст темæтæ лæвæрд цæуынц ахæм фæткыл: «Текст», «Тексты темæ», «Тексты сæйраг хъуыды», «Тексты арæзт, абзац», «Хъуыдыйæдты бастдзинад тексты», «Тексты хуызтæ».

Ацы æмбарынадтыл 8-æм къласы хъуамæ фылдæр куыст цæуа, бæлвырддæр иртæстгонд хъуамæ цæуой, уымæн æмæ хорз æххуыс сты ныхасы рæзтыл бакусынаен.

Стандартмæ гæсгæ, ахуыргæнаджы бон у программæмæ ивддзинæдтæ бахæссын, зæгъæм, кæцыдæр темæтæн фылдæр кæнæ къаддæр сахæттæ раттын (ацы хъуыддаг аразгæ у скъоладзауты цæттæдзинадæй), ныхасы рæзтæн фылдæр сахæттæ рахицæн кæнын, куысты хуызтæ айвын.

Ранымæд уавæртæ зæрдыл даргæйæ, 8-æм къласы ирон æвзаджы Кусæн программæйы æрмæг темæтæм гæсгæ лæвæрд цæуы афтæ:

<i>Программæйы мидис8 кълас</i>	<i>Сахæтты нымæц 2005 азы фидаргонд Ирон æвзаджы ахуырадон программæйы</i>	<i>Сахæтты нымæц Кусæн программæйы</i>
Тематикон урок «Куыд хорз, куыд адджын дæ мæ цæсты, Мæ ирон мадæлон æвзаг!» (ХЪ.Æ.) Текст. Тексты арæзт.	1 сах.	1 сах.
Рацыд æрмæг зæрдыл æрлæууын кæнын.	3+1 сах.	5 сах.
Морфологи. Орфографи. Ныхасы культурæ. Мивдисæг.	15+3 сах	15+3 сах.
Миногми.	2+1 сах.	3 сах.
Фæрссагми.	2+1 сах.	3 сах.
Фæрсдзырд.	6+2 сах.	8 сах.
Æххуысгæнæн ныхасы хæйттæ. Фæсæвæрд	3+1 сах.	4 сах.
Разæвæрд.	1+1 сах.	2 сах.
Бæтгæгты нысаниуæг.	4+1 сах	5 сах.
Æвастхъæр.	2сах.	2 сах